

ITE-VET
2016–2018

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

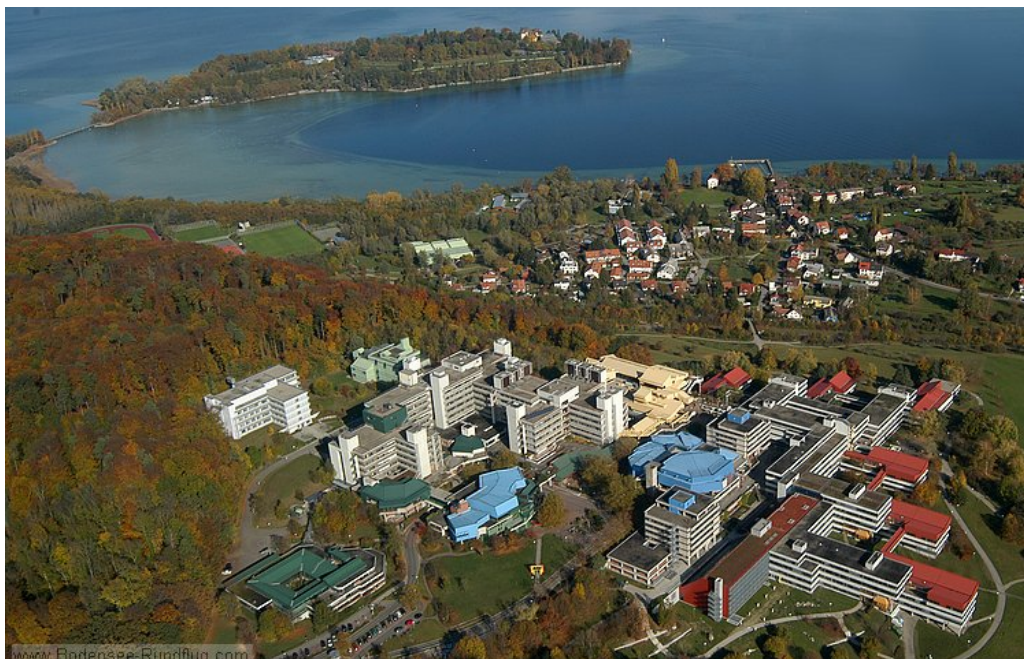

Becoming a vocational teacher in Germany

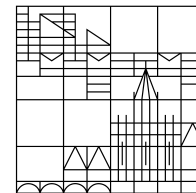
Structural and pedagogical issues

The following report is a result of the
ITE-VET project which is part of the
Erasmus+ Programme of the European
Union.

This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Universität
Konstanz

Becoming a vocational teacher in Germany Підготовка викладачів професійної освіти у Німеччині

Structural and pedagogical issues
Структурні та педагогічні проблеми

Prof. Dr. Dr. h.c. Thomas Deissinger (Проф. Д-р. Томас Дайсінґер)

Teacher Training Seminar, Lviv, October 2017 Навчальний семінар для вчителів, Львів, 10/2017

Table of contents   **Зміст**

- **The German VET context – where vocational teachers work**
Німецький контекст професійної освіти – де працюють вчителі ПТО
- Higher Education and location of teacher training
Вища освіта і підготовка вчителів
- A typical course structure of VET teacher training
Типова структура навчальної програми вчителя професійної освіти
- Problems and issues
Проблеми та питання

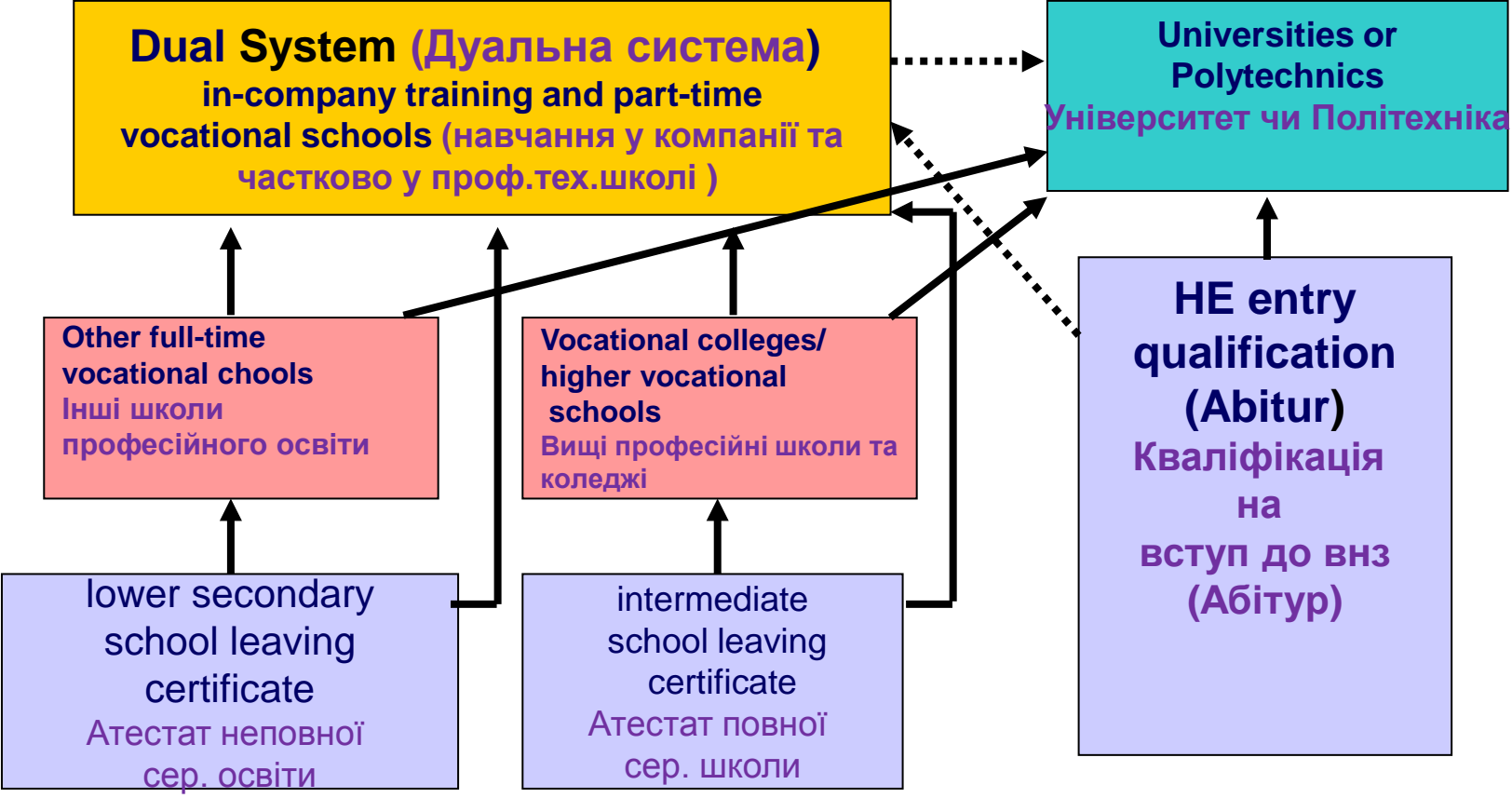
Age
Вік
24

18/19

16

10

→ conventional pathways – типові шляхи
..... detours – обхідні шляхи

Germany's Education and VET system

Німецька освіта та система підготовки вчителя ПТО

VET streams in Germany

Професійно-технічне навчання в Німеччині

Some comparative figures Цифри для порівняння	Germany Німеччина	Baden- Württemberg Баден- Вюрттемберг
Apprentices in the dual system (2015) Учнівство в дуальній системі освіти	1 337 004	189 981
Students at secondary full-time vocational schools (w/o part-time vocational schools) (2014) К-сть студентів у професійних школах	1 061 953	213 685

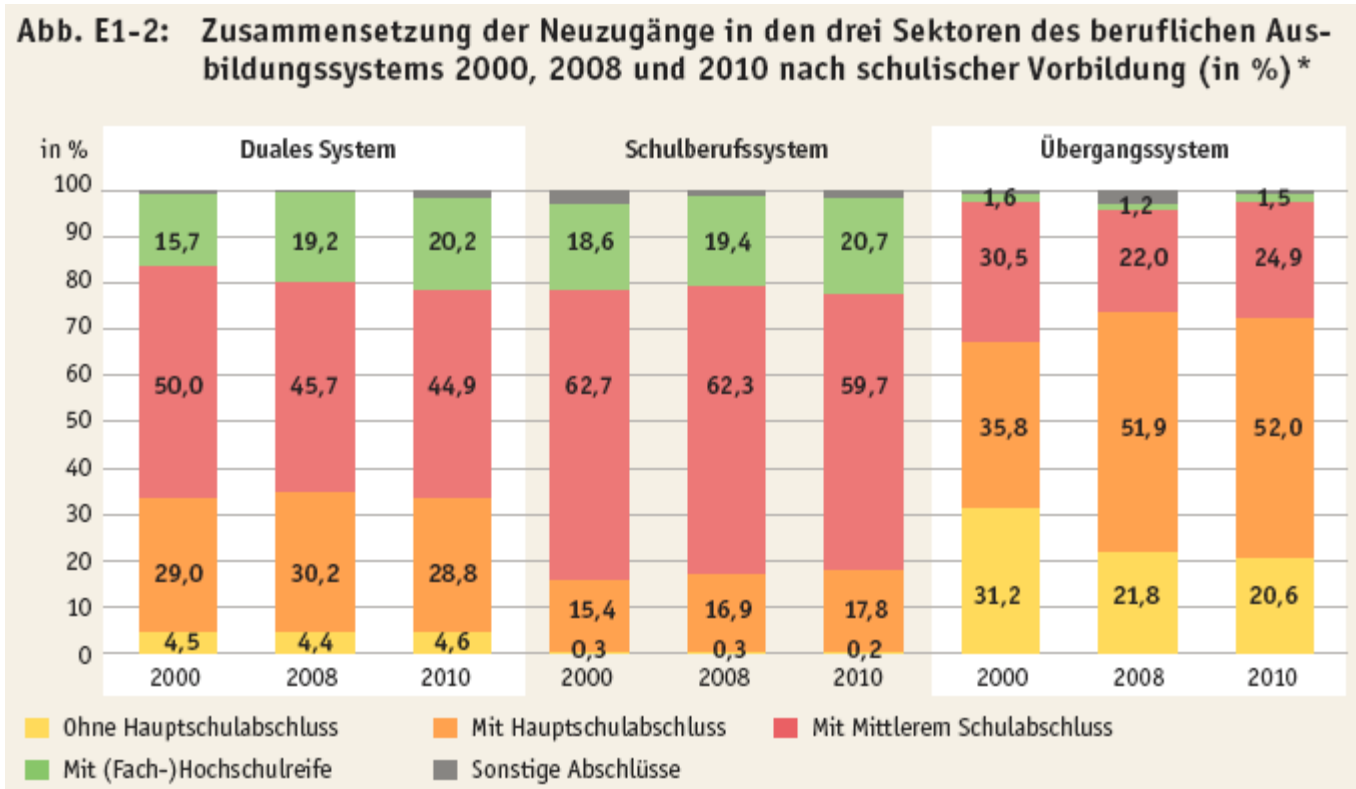
Sources: Destatis (2015): Bildung und Kultur - Berufliche Bildung. Fachserie 11 Reihe 3;
Destatis (2015): Bildung und Kultur – Berufliche Schulen. Schuljahr 2014/2015. Fachserie 11 Reihe 2.

The three sectors of VET in Germany

Три сектори профтехосвіти у Німеччині

(obtained qualifications of beginners when leaving school)

(кваліфікація вступників після закінчення школи)

Dual System

Дуальна
система

Full-time VET

Повне
навчання у
ПТУ

Transition System

Перехідна
система

VET in schools in the German context

Професійна підготовка у школах – Німецький контекст

5 types of courses/qualifications – 5 типів здобуття кваліфікації

- **recognised skilled occupations based on the Vocational Training Act (dual system)** визнані кваліфіковані професії на основі Закону про професійну підготовку (подвійна система)
- **„school occupations“ based on federal state law** «шкільні професії» на основі закону про федеральне законодавство
- **„school occupations“ based on the VTA** «шкільні професії» на основі Закону про професійну підготовку
- **educational qualifications** освітня кваліфікація
  - **lower secondary school standard** стандарт неповної шкільної освіти
  - **intermediate secondary school standard** стандарт ЗОСШ
  - **polytechnic entrance** вступ до політехнічних закладів
  - **university entrance** вступ до університету
- **vocational preparation** професійна підготовка

Sources: Zabeck.1985; Deissinger/Smith/Pickersgill, 2006

Some structural facts – German VET in full-time schools

Деякі факти щодо німецької ПТО у школах повного навчання

- Full-time VET is not purely school-based but can include work placements Професійне навчання відбувається не лише у школах, а й на робочому місці
- Full-time VET is not homogeneous since federal states differ in terms of length of courses and denominations ПТО повної зайнятості не є однорідною, оскільки федеральні штати відрізняються тривалістю курсів та деномінацій
- **There are 4 sub-systems of full-time VET** Існує 4 підсистеми ПТО із повною навчальною зайнятістю:
  - Courses leading to an educational qualification (e.g. the intermediate school qualification or Abitur – mostly Berufsfachschule and Higher Vocational School) Заклади, де навчання закінчується освітньою кваліфікацією (наприклад, атестатом середньої школи або Абітур – переважно ПТУ та Вища професійна школа)
  - Courses leading to an occupational qualification according to the Vocational Training Act or the Craft Regulation Act (i.e. outside the dual system) Навчання, що закінчується присвоєнням професійної кваліфікації відповідно до Закону про професійну підготовку або Закону про регламент ремесел (напр. за межами дуальної системи)
  - Courses leading to an occupational qualification according to federal state law (e.g. in child care or physiotherapy) Навчальні курси, що ведуть до професійної кваліфікації відповідно до федерального законодавства (наприклад, у сфері догляду за дітьми чи фізіотерапії)
  - Courses leading to a nationally recognized qualification in the health sector (hospital nurses, nurses for the elderly) Навчальні курси, що ведуть до національно визнаної кваліфікації в галузі охорони здоров'я (лікарняні медсестри, медсестри для людей похилого віку)

Sources: Zabeck. 1985; Deissinger/Smith/Pickersgill, 2006

Hochschulreife =
general university entrance
qualification

Атестат повної старшої школи

Hochschulreife =
general university entrance
qualification

Атестат повної старшої школи

Mittlerer Abschluss =
intermediate secondary school
qualification

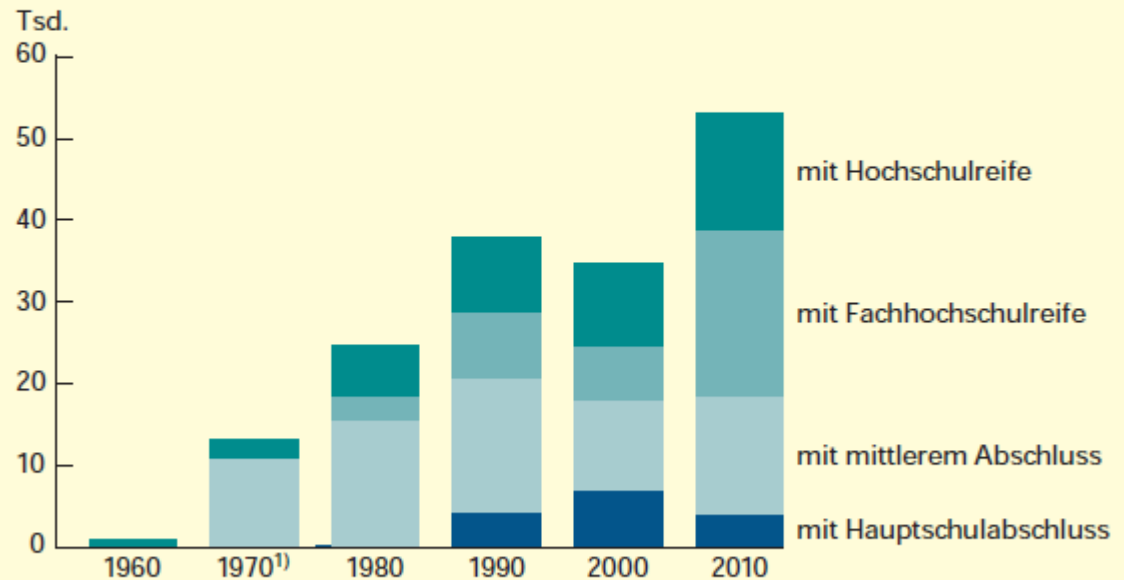
Атестат повної середньої
школи

Hauptschulabschluss = lower
secondary school qualification

Атестат неповної СШ

S2

Entwicklung allgemeinbildender Abschlüsse an beruflichen
Schulen in Baden-Württemberg seit 1960 nach Abschlussarten

1) Ohne Angaben zu Abschlüssen mit Fachhochschulreife.
Datenquelle: Schulstatistik

The contribution of full-time VET to tertiarisation (1960-2010, Baden-Württemberg)

Внесок ПТО з повною зайнятістю до третичності (1960-2010, Баден-Вюрттемберг)

HEQ (higher education entrance qualification) achievers in Germany (Abitur and Fachhochschulreife)

Випускники з кваліфікацією вступників до ВНЗ у Німеччині

		2011	2012
General Education (grammar schools) Загальноосвітні (граматичні) школи		324935	317266
Polytechnic EQ	політехнічна кваліфікація	13769	14314
General HEQ	загальна кваліфікація	311166	302952
Vocational Education Профтехосвітні заклади		182017	181142
Polytechnic EQ	політехнічна кваліфікація	132812	129837
General HEQ	загальна кваліфікація	49205	51305
All schools усі школи		506952	498408
Polytechnic EQ	політехнічна кваліфікація	146581	144151
General HEQ	загальна кваліфікація	360371	354257

Source: Statistisches Bundesamt Destatis (Hrsg.) (2013): Bildung und Kultur. Schnellmeldungsergebnisse zu Studienberechtigten der allgemeinbildenden und beruflichen Schulen - vorläufige Ergebnisse. Seite 10.

Table of contents   **Зміст**

- The German VET context – where vocational teachers work
Німецький контекст професійної освіти – де працюють вчителі ПТО
- **Higher Education and location of teacher training**
Вища освіта і підготовка вчителів
- A typical course structure of VET teacher training
Типова структура навчальної програми вчителя професійної освіти
- Problems and issues
Проблеми та питання

Universities
Університет

Polytechnics/
„Universities of
Applied Sciences“
Політехнічні ВНЗ

Vocational
Academies/
“Dual
Universities“
Професійні
академії
“Дуальні
університети”

„Universities
of Education“
Педагогічні
університети

Upper Secondary Education
Вища середня освіта

Business Education / Technical Education (BSc/MSc)
Бізнес освіта / Технічна освіта (Бакалавр і Магістр)

Higher Education in Germany Вища освіта Німеччини

(federal state of Baden-Württemberg) федеральний штат Баден-Вюртемберг

Where do our future commercial teachers work?

Де працюють наші майбутні вчителі?

- Vocational part-time schools (commercial type)
Професійні школи з частковою навчальною зайнятістю
- Higher vocational schools leading to Abitur
Вищі професійні школи з атестатом Абітур
- Vocational full-time schools (lower and middle levels)
Професійні школи з частковою навчальною зайнятістю
- Specialised further training schools in the commercial sector
Спеціалізовані навчальні заклади у комерційному секторі
- Vocational preparation and foundations courses
Професійна підготовка та базові курси
- Basic vocational introduction classes (VAB) for refugees
Базові класи професійного навчання (VAB) для біженців

Basic features of VET teachers' work

Основні характеристики діяльності вчителя ПО

Full-time teaching hours = 25 lessons per week

Повна робоча зайнятість = 25 уроків на тиждень

3 types of teachers work in vocational schools

3 типи вчителів у професійних школах:

- **„Scientific teachers“** – having a Master's degree – civil servants of the respective federal state – teaching both vocational and general subjects "Наукові вчителі" - мають ступінь магістра, є державними службовцями відповідної федеральної землі; викладають як професійні, так і загальні предмети
- **„Technical teachers“** – people with work experience doing a teacher training course with the federal state seminars of pedagogy (e.g. Meister, technicians, engineers) – mostly not civil servants "Технічні вчителі" - з досвідом роботи на виробництві, які проводять курси підвищення кваліфікації для вчителів на федеральних семінарах з педагогіки (наприклад, для майстрів, техніків, інженерів) - переважно не є державними службовцями
- **Grammar school teachers** – teaching the general subjects of the curriculum, e.g. German, English, Political Studies etc. Вчителі гімназій - викладання загальних предметів, наприклад німецька, англійська, політологія тощо.

Basic features of VET teachers' work

Основні характеристики діяльності вчителя ПО

Full-time teaching hours = 25 lessons per week

Повна робоча зайнятість = 25 уроків на тиждень

Qualification requirements for „scientific teachers“:

Кваліфікаційні вимоги для “наукового вчителя”

- University degree (Master of Business Education)
Університетський ступінь (Магістр бізнес-освіти)
- Proof of practical work experience in companies and school-based internships during their university course
Підтвердження практичного досвіду роботи в компаніях та стажування у школі під час навчання в університеті
- Teacher Training course ending with state examination after 18 months
Курси підготовки вчителів, що закінчуються державним іспитом після 18 місяців

! Same salary as grammar school teachers ! Зарплата така ж як у вчителів гімназій!

Table of contents   **Зміст**

- The German VET context – where vocational teachers work
Німецький контекст професійної освіти – де працюють вчителі ПТО
- Higher Education and location of teacher training
Вища освіта і підготовка вчителів
- **A typical course structure of VET teacher training**
Типова структура навчальної програми вчителя професійної освіти
- Problems and issues
Проблеми та питання

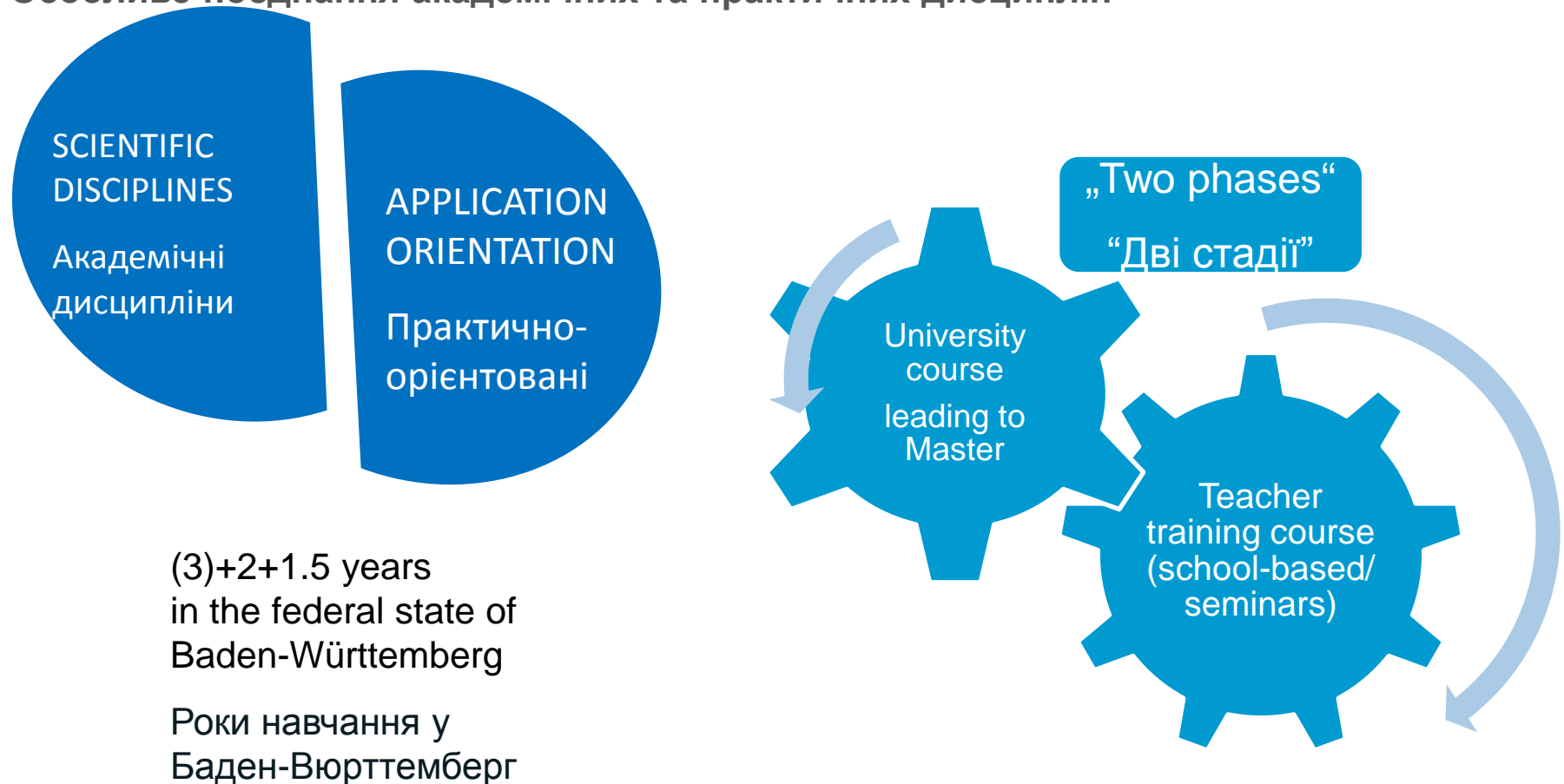

Essential pillars of the Business and Economics Education Programme (Wirtschaftspädagogik) at the University of Konstanz

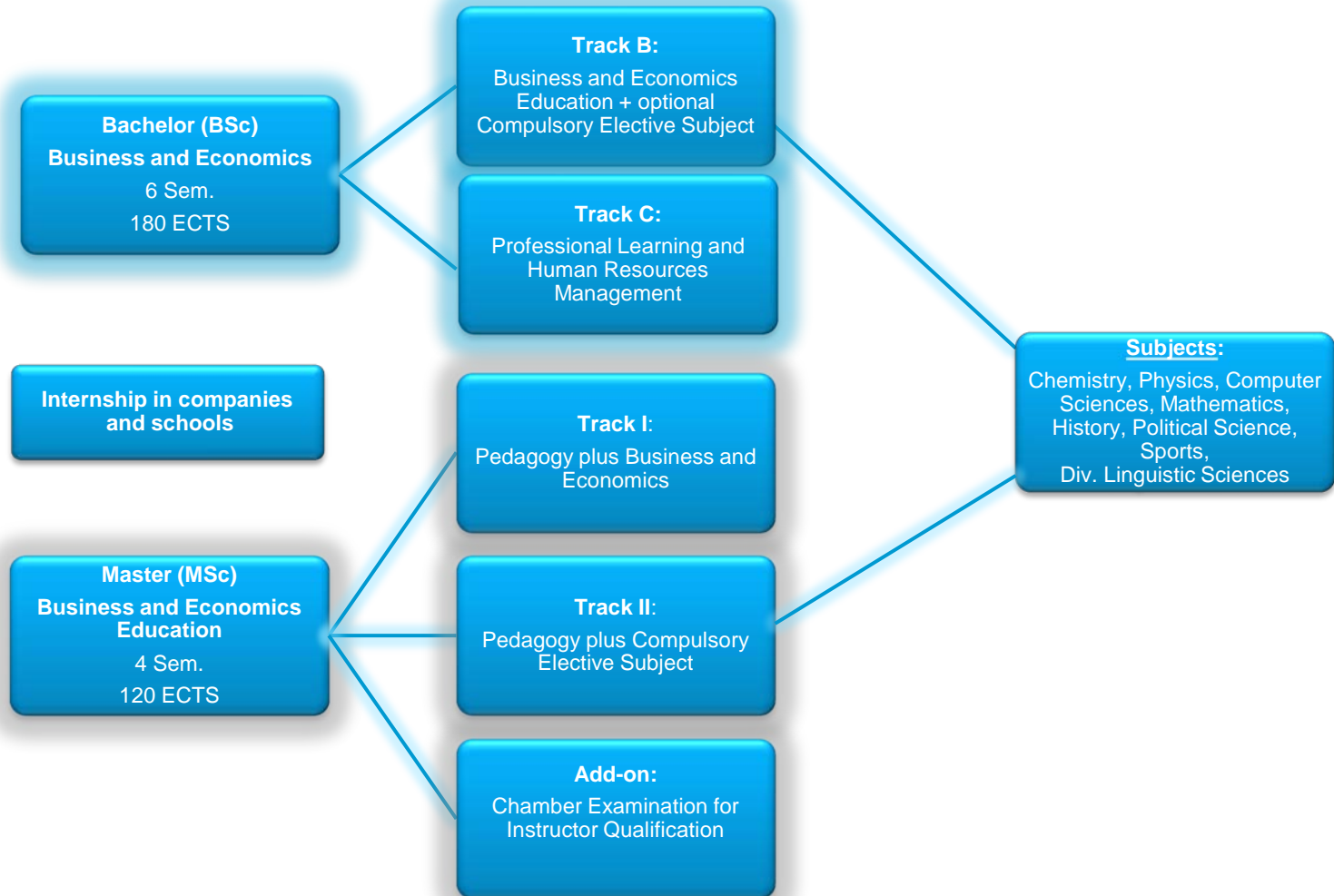
Основні віхи Програми навчання бізнесу та економіки в Університеті Констанци

Specific combination of scientific and application-oriented courses:

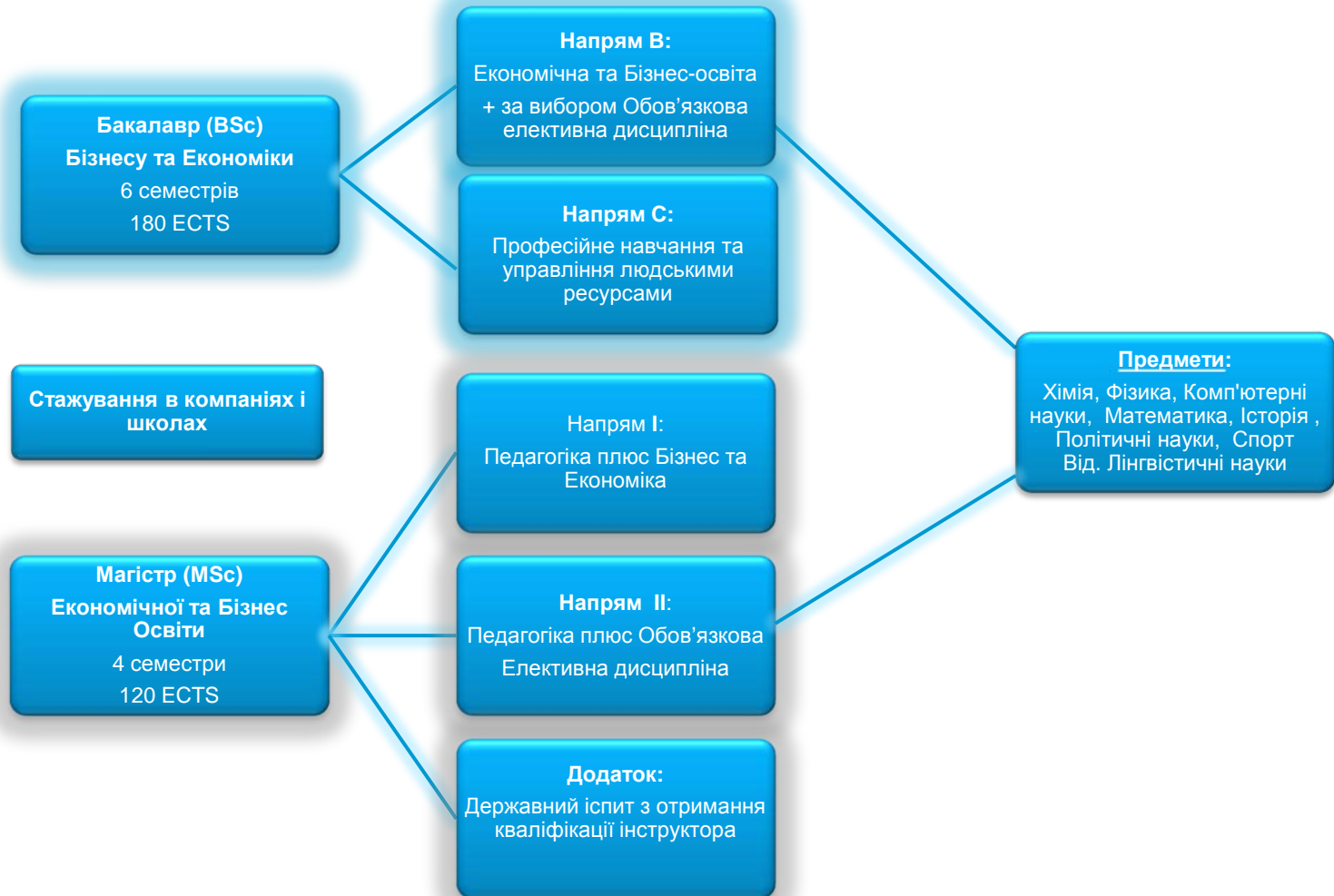
Особливе поєднання академічних та практичних дисциплін

Structure of the programme in Konstanz

Структура навчальної програми в Університеті Констанци

Module Structure in the Master programme

Four Semesters (120 credits/ECTS)

Business and Economics Education (43 ECTS)

- Compulsory subjects:
- Vocational Education and Training Theory (10 ECTS)
  - Didactics und Educational Psychology (10 ECTS)
  - Extension in Educational Studies (13 ECTS)
  - Teaching Practice at Vocational Schools (10 ECTS)

Master Thesis (20 ECTS)

- Subject areas:
- Business and Economics Education
  - Business and Economics
  - The Compulsory Elective Subject (e.g. English Studies)

Business and Economics (Track I) (57 ECTS)

- Compulsory subjects:
- Accounting and Controlling (5 ECTS)
  - Elective course(s) in Business or Economics (52 ECTS – Track I / 5 ECTS – Track II)

Compulsory Elective Subject (Track II) (47 ECTS)

Module structure depending on the chosen subject

10 more credits taken from Business and Economics

Модульна структура Магістерської програми

Чотири семестри (120 кредитів/ECTS)

**Економічна та Бізнес
Освіта
(43 ECTS)**

Обов'язкові предмети:

- Теорія професійної освіти і підготовки (10 ECTS)
- Дидактика і Психологія навчання (10 ECTS)
- Додаткові педагогічні студії (13 ECTS)
- Педагогічна практика у Професійних школах (10 ECTS)

**Магістерська
дипломна робота
(20 ECTS)**

Тематика роботи:

- Економічна та Бізнес-освіта
- Економіка і Бізнес
- Обов'язковий елективний предмет (напр. Англійська філологія)

**Економіка та Бізнес
(Напрям I)
(57 ECTS)**

Обов'язкові
дисципліни:

- Бухгалтерія та Облік (5 ECTS)
- Елективний курс(и) з Економіки чи Бізнесу (52 ECTS –Напрям I
5 ECTS –Напрям II)

**Обов'язковий
елективний
предмет (Напрям II)
(47 ECTS)**

Модульна структура
в залежності від
обраної спеціалізації

Додаткові 10
кредитів взяті з
напряму Економіки
та Бізнесу

Application oriented courses dealing with teaching and teaching preparation, including methods of teaching and learning and curriculum studies

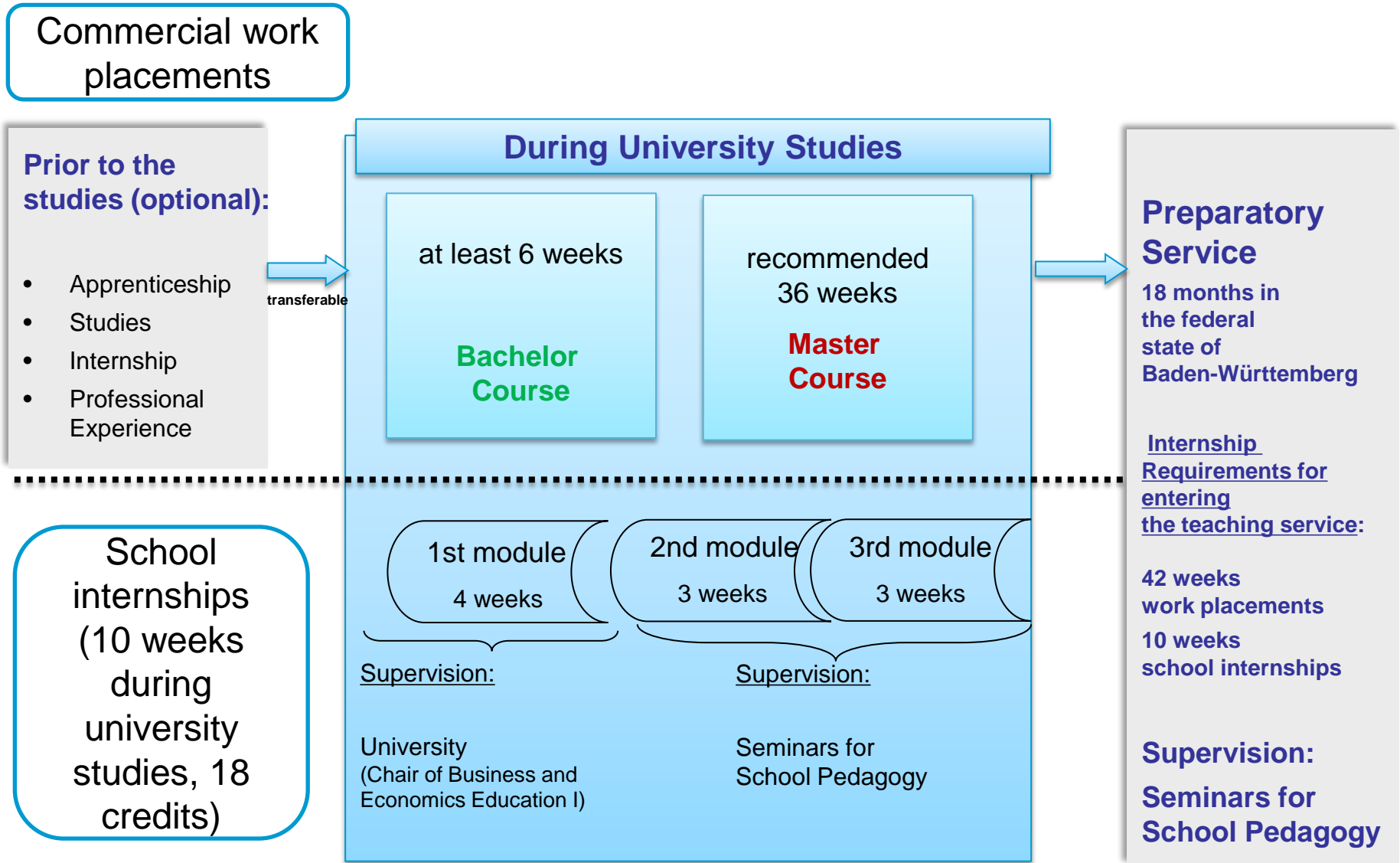
Практично-орієнтовані педагогічні дисципліни які включають методику навчання, педагогічну майстерність, та проблеми змісту освіти

Introduction to Teaching Practice at Vocational Schools
Вступ до педагогічної практики у професійних школах

Didactics of Teaching Business and Economics I
Дидактика та методика навчання економіки і бізнесу I

Didactics of Teaching Business and Economics II
Дидактика та методика навчання економіки і бізнесу II

Internship requirements for entrance to Preparatory Service

Стажування для вступу до Підготовчої служби

Table of contents   **Зміст**

- The German VET context – where vocational teachers work
Німецький контекст професійної освіти – де працюють вчителі ПО
- Higher Education and location of teacher training
Вища освіта і підготовка вчителів
- A typical course structure of VET teacher training
Типова структура навчальної програми вчителя професійної освіти
- **Problems and issues**
Проблеми та питання

Universities
Університети

Polytechnics/
„Universities of
Applied Sciences“
Політехнічні
університети/
прикладних наук

**Vocational
Academies/
“Dual
Universities“
Професійні
академії/
“Дуальні
університети”**

„Universities
of Education“
“Педагогічні
університети”

Upper Secondary Education Вища середня освіта

Higher Education in Germany

Вища освіта Німеччини

(federal state of Baden-Württemberg) (федеральний штат Баден-Вюрттенберг)

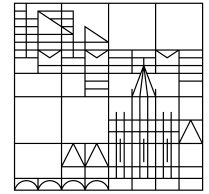
Vocational academies/dual tertiary institutions – lessons learnt so far Професійні академії/ дуальні третичні заклади – отримані уроки та досвід

- Graduates are highly regarded by employers Працедавці високо цінують наших випускників
- Students attain a good balance of academic and practical achievement Студенти отримують збалансовані академічні знання та практичні уміння
- Programmes are mostly specialised and innovative as companies are directly involved Навчальні програми в основному спеціалізовані та інноваційні, оскільки компанії безпосередньо беруть участь у розробках
- There is active cooperation between the academy and training companies Досягнуто активного співробітництва між академією та компаніям, де відбувається стажування студентів
- Graduates can proceed to Master courses (even at universities) Випускники мають змогу навчатися на Магістерських програмах (навіть в університетах)
- Dual tertiary institutions clearly represent a trend to “vocalionalise” the academic, but also to “generalise” the vocational by putting it up to the tertiary level Дворівневі внз відображають тенденцію до "професіоналізації" академічного навчання, але також "узагальнюють" професійну складову, поставивши його на третинний рівень
- **Many of these graduates now come to our teacher training course in Konstanz!**
Багато випускників приїжджають сьогодні на наш курс підготовки вчителів в Констанці!

Sources: Institut für Arbeit und Qualifikation 2016; Krone 2015; Deissinger 2000

- Students entering the Master course are more and more heterogeneous now (Uni KN, other Uni, some with Business Education Bachelor, Uni of Applied Sciences, Dual Universities)
Студенти, які вступають в магістратуру, сьогодні стають дедалі гетерогеннішими (Uni KN, інші Uni, деякі з них мають бакалавра бізнес-освіта, Uni прикладних наук, подвійні університети)
- Graduates from Bachelor courses at Dual Universities are older, more experienced, but lack sometimes the scientific mindset of our students
Випускники бакалаврських курсів у дуальних університетах старші, досвідченіші, але інколи їм не вистачає наукового мислення наших студентів
- Schools not only need “standard teachers”, but those with special skills (Social Pedagogy, IT, German as a Foreign Language, Refugee classes) – universities need to react to these needs!
Школи потребують не лише "стандартних вчителів", але й тих, хто має спеціальні навички (соціальна педагогіка, інформатика, німецька мова як іноземна мова, класи для біженців) - університети повинні реагувати на ці потреби!
- Full-time VET is likely to grow with the Dual System losing importance – which makes VET in schools more expensive for the federal states
Заклади ПО з денним навчанням, швидше за все, зростатимуть, а заклади з дуальною системою зникатимуть, що зробить ПТО у школах дорожчою для федеральних штатів
- Technical Education as a specific problem field: Here states are looking out for alternative forms of recruiting teachers, e.g. in BW: Universities of Education cooperate with Universities of Applied Sciences
Технічна освіта як специфічна проблемна галузь. Сьогодні фед.землі шукають альтернативних форм рекрутингу майб. вчителів, напр. в БВ: педагогічні університети співпрацюють з університетами прикладних наук

Sources: Institut für Arbeit und Qualifikation 2016; Krone 2015; Deissinger 2000

Thanks for   **Дякую**
your attention!   **за увагу!**

Prof. Dr. Dr. h.c. Thomas Deissinger
Universitätsprofessor · Wirtschaftswissenschaften

Tel.: +49 (0) 75 31/88 – 42 73

Fax: +49 (0) 75 31/88 – 44 08

Thomas.deissinger@uni-konstanz.de

References   Посилання

- Deissinger, Th. (2000). The German „Philosophy“ of Linking Academic and Work-based Learning in Higher Education – The Case of the „Vocational Academies“, in: Journal of Vocational Education and Training, Vol. 52, No. 4, pp. 609-630.
- Deissinger, Th. (2005). Links between Vocational Education and Training (VET) and Higher Education: The case of Germany, in: Gallacher, J./Osborne, M. (Eds.), A Contested Landscape. International perspectives on diversity in mass higher education, Leicester (National Institute of Adult Continuing Education), pp. 92-116.
- Deissinger, Th. (2007). “Making Schools Practical”: Practice firms and their function in the full-time vocational school system in Germany, in: Education and Training, Vol. 49, No. 5, pp. 364-379.
- Deissinger, Th. (2010). Dual System, in: Peterson, P./Baker, E./McGaw, B. (Eds.), International Encyclopedia of Education, 3rd Edition, Vol. 8, Oxford (Elsevier), pp. 448-454.
- Deissinger, Th./Smith, E./Pickersgill, R. (2006). Models of Full-time and Part-time Vocational Training for School-leavers: A comparison between Germany and Australia, in: International Journal of Training Research, Vol. 4, No. 1, pp. 30-50.
- Deissinger, Th./Ott, M. (2016). Tertiarisation of Vocational Education and Training and its implications – problems and issues in Germany and France, in: Bohlinger, S./Dang, T.K.A./Glatt, M. (Eds.), Education Policy: mapping the landscape and scope, Frankfurt a.M. (Peter Lang), pp. 267-296.
- Deissinger, Th./Seifried, J. (2010). Bachelor- und Masterausbildung für das höhere Lehramt an berufsbildenden Schulen: Struktur und Wirkung der Ausbildung von Wirtschaftspädagoginnen und – pädagogen, in: Pahl, J.-P./Herkner, V. (Hrsg.), Handbuch Berufliche Fachrichtungen, Bielefeld (W. Bertelsmann), pp. 222-235.

References

Посилання

- Deissinger, Th./Wern, R./Heine, R./Ott, M. (2013). Progression from VET into Higher Education via Hybrid Qualifications in Germany: context – policy – problem issues, in: Deissinger, Th./Aff, J./Fuller, A./Jorgensen, C.H. (Eds.), Hybrid Qualifications: structures and problems in the context of European VET policy, Bern (Peter Lang), pp. 111-145.
- Institut für Arbeit und Qualifikation (2016). Dual Studieren und dann? Ergebnisse einer bundesweiten Befragung dual Studierender (www.iaq.uni-due.de/iaq-report).
- Krone, S. (2015). Dual Studieren im Blick, Wiesbaden (VS Verlag).
- Pleiß, U. (1986). Berufs- und Wirtschaftspädagogik als wissenschaftliche Disziplin, in: Lassahn, R./Ofenbach, B. (Hrsg.), Arbeits-, Berufs- und Wirtschaftspädagogik im Übergang, Frankfurt a.M., pp. 79-130.
- Sloane, P.F.E./Twardy, M./Buschfeld, D. (1998). Einführung in die Wirtschaftspädagogik, Paderborn.
- Stender, J. (2006). Berufsbildung in der Bundesrepublik Deutschland, Teil 1: Strukturprobleme und Ordnungsprinzipien des dualen Systems. Stuttgart (Hirzel Verlag).
- Zabeck, J. (1985). Berufliche Bildung, in: Staatslexikon Recht - Wirtschaft - Gesellschaft, hrsg. von der Görres-Gesellschaft, Bd. 1, 7. Aufl., Freiburg, pp. 669-683.
- Zabeck, J./Deissinger, Th. (1995). Die Berufsakademie Baden-Württemberg als Evaluationsobjekt: Ihre Entstehung, ihre Entwicklung und derzeitige Ausgestaltung sowie ihr Anspruch auf bildungspolitische Problemlösung, in: Zabeck, J./Zimmermann, M. (Eds.), Anspruch und Wirklichkeit der Berufsakademie Baden-Württemberg. Eine Evaluationsstudie, Weinheim (Deutscher Studien Verlag), pp. 1-28.